

Anteckningar möte med WaterCOG 2021-12-06

Tid: 10.00-12.00, via Zoom

Deltagare: Richard Johnson, Helena Aronsson, Jennifer Mcconville, Karin Wiberg, Kevin Bishop, Tomas Brodin, Staffan Waldo, Stefan Bertilsson, Stina Drakare, Ulf Bjelke, Staffan Lund, Lisa Beste och Jens Olsson.

Agenda:

1. Vad har hänt inom SLU Vattenforum under hösten 2021?
2. Information från deltagare om nyheter, kommande event, utlysningar och gemensamma ansökningar.
3. Planerad och möjlig aktivitet inom SLU Vattenforum under vintern-våren 2022.
4. Möjlighet, behov och intresse av vattenutbildningar på SLU?
5. Övriga frågor

1 Vad har hänt inom SLU Vattenforum under hösten 2021?

I bilaga 1 finns en presentation (slide 3-11) av det som Jens lyfte under mötet. Utifrån detta underlag kom följande tillägg och diskussioner:

1.1 Samverkansforum Uppsala kommun (slide 4)

Karin Wiberg: Foon Yin Lai vid IVM har dialog med Uppsala Vatten (Stephan Köhler) om utökade analyser av droger i Uppsalas avloppsvatten. Karin poängterade att om man vill ta prover från Uppsalas avloppssystem så finns det mycket bra möjligheter att göra det numera.

Stefan Bertilsson: Olika kommuner skickar avloppsvattenprover för DNA- och RNA-analys hos SLU. Man skulle kunna ha fler analysprocesser för den typen av prover. Det finns en väl utbyggd infrastruktur för detta som fler kan använda för ytterligare analys av kommunalt avloppsvatten.

SLU:s rektor har skrivit under en debattartikel ”Rent vatten inte längre självklart i länet” publicerad i UNT den 3/12. Ingen i WaterCOG känner till bakgrunden till

det, och det är märkligt att ingen från ledningen kommunicerat det med vattenforskarna på SLU. Jens kollar det med dekan Torleif Härd. *Efter mötet har Jens pratat med Torleif som inte heller visste om detta. Torleif tar vid tillfälle i sin tur en diskussion med rektor om vikten att förankra/kommunicera neråt i organisationen till de som berörs när sådana här artiklar skrivs/avsiktsförklaringar ingås. Vidare fortsätter diskussionen om ett eventuellt nationellt kompetenscenter för dricksvatten i Uppsala.*

1.2 SLU Vattenforum på World Water Week (slide 5)

Jens undersöker intresse inom SLU Vattenforum för medverkan även under 2022 (23/8-1/9).

Ulf Bjelke: relaterat till detta så har SIDA mycket pengar att fördela till arbete med biologisk mångfald. SLU skulle kunna engagera sig i det. SIDA har personer anställda som jobbar specifikt med vattenfrågor och SLU har tidigare hjälpt dem med prioriteringar när medlen delas ut. *Efter mötet kontaktade Jens David Lymer på SIDA (Senior Policy Specialist, Water and Oceans). Han svarade att man har fått ett uppdrag att stärka sitt arbete med BM kopplat till vatten/ekosystem/fattigdom. Inga konkreta planer från SIDA's håll ännu om hur, men David håller Jens informerad om samarbetsmöjligheter dyker upp.*

1.3 SLU Vattenforum 2022 – (slide 7)

Kevin Bishop: bra med fortsatt stöd för att driva SLU Vattenforum, men inte optimalt att det inte blir en universitetsövergripande satsning, utan att endast NJ-fakulteten driver forumet.

1.4 Lärarfortbildning BSSC (15/12) (slide 10)

16 lärare medverkade under eventet. Alla gav föreläsarna 5 av 5 i betyg!

1.5 Information från deltagare under mötet

SLU:s ansökan om pengar till forskning om multifunktionella landskap gick inte vidare till steg 2.

Under våren planerar Naturvårdsverket en utlysning om vattenkraft där SLU bör kunna skicka in en konkurrenskraftig ansökan.

Stefan Bertilsson: berättade att SITES fått fortsatt finansiering från Vetenskapsrådet under sex år. Fem av de nio SITES-stationerna är SLU-drivna. Stor koppling till vattenverksamhet.

Kevin Bishop: Vad händer med Havsmiljöinstitutet? Jens Olsson berättade att styrelsen för institutet föreslår att kansliet ska flytta från GU till SLU. GU har dispens att driva det 2022. Inget beslut är ännu fattat av regeringen var HMI's kanslis framtida hemvist ska vara. Av historiska skäl har de medverkande parterna svårt att samarbeta och SLU är en möjlighet här. Att leda institutet kommer att kosta mycket pengar. Eventuellt sker det dubbelarbete, institutet gör sådant som

andra redan gör. Det kanske går att slimma verksamheten? Viktigt att HMI inte är en konkurrent till medverkande lärosäten utan mer av en kontakt/samverkansnod.

Tomas Brodin: tipsar om serien Fiskarnas rike. Tre avsnitt a cirka en timme, finns på SVT Play (<https://www.svtplay.se/fiskarnas-rike>). Handlar om rinnande vatten, sjöar och hav. SLU är med.

Karin Wiberg: Det finns en utlysning från Horizon Europe om dricksvatten, med deadline i februari. SLU är med på en större ansökan (på initiativ från Århus).

Ulf Bjelke: ny chef på artdatabanken och det ska bli en ny akvatisk avdelning. Artdatabanken profilerar sig som en akvatisk enhet, med önskemål om mer forskning på området.

Richard Johnson: Det finns planer på ett mindre projekt om vattenkraftspåverkan på sjöar och vattendrag, som ska handla om biologiska indikationer.

Nationellt kompetenscentrum för Vattenkraft och samhälle. Centret har inte tagit fart ännu. Det är organisatoriskt placerat vid Institutionen för akvatiska resurser och föreståndare är Anders Alanärä vid Institutionen för vilt, fisk och miljö och Johan Östergren vid Institutionen för akvatiska resurser är biträdande föreståndare. Industrin har dragit tillbaka det ekonomiska stödet för 2021 (8 miljoner), eftersom centrumet inte kommit igång, men nya medel väntas komma in under 2022. Tomas berättar det måste finnas folk som kan vara med och bidra med kunskap och uppmanar forskare att anmäla sitt intresse för att vara med till honom. Centret ska vara nationellt och SLU:s expertis ska omfatta åtgärderna, miljöfrågorna och den biologiska mångfalden. De juridiska frågorna ska bemännas av annan kompetens utanför SLU.

Kevin Bishop har valts till ordförande för den europeiska långsiktiga ekosystemforskningens interimsråd (eLTER IC). Cirka 18-20 partners, det är ett komplext uppdrag. Se [Ordförande inom eLTER | Externwebben \(slu.se\)](#) för mer information.

2 Information från deltagare om nyheter, kommande event, utlysningar och gemensamma ansökningar.

Stina Drakare: berättar om det årliga Mälarseminariet, 10 november. Mycket intresserade politiker och folk från länsstyrelser brukar vara med på det. Mälarens vattenvårdsförbund står bakom seminariet. Många är nyfikna på vad som händer på land, som påverkar Mälaren. Förbundet anordnar också webinarier 3-4 gånger per år. Det handlar om djur, mikrober, kemiska ämnen med mera.

Staffan Lund: EU-projektet Water-drive håller på att avslutas. Det finns ett stort kunskapsbehov när det gäller att integrera frågor om vattenkvalitet, livsmedelsproduktion, klimatanpassning och biodiversitet. Slår vi in öppna dörrar

på SLU? Den integrerade ansatsen kanske finns redan. Ska vi ta ett initiativ runt det från SLU Vattenforum? Finns behovet? Behov att se helheten är utmaningen. Men *hur* är frågan. Staffan Lund och Helena Aronsson funderar på detta och återkommer med ett förslag på vad man kan göra för aktivitet om det framöver. Jennie Barron ska kopplas in också. Jens föreslår att även Anna Gårdmark möjligen kan vara intresserad av att medverka om det gäller klimatanpassning.

3 Planerad och möjlig aktivitet inom SLU Vattenforum under vintern-våren 2022.

Se slides 13-14 i presentationen som finns i bilaga 1 för en översikt.

3.1 Det andra SLU-interna vattenseminariet (slide 13)

Det planerade seminariet *Future water research at SLU – a seminar on perspectives from younger scholars* kommer att skjutas upp till 26-27e april pga smittspridningen. <https://www.slu.se/ew-kalender/2022/4/seminarium-future-water-research-at-slu--a-seminar-on-perspectives-from-younger-scholars/>. Alla inom WaterCOG uppmanas sprida information och engagemang kring seminariet inom sina nätverk.

3.2 Världsvattendagen 22 mars (slide 13)

Har tema om grundvatten: *Making the Invisible Visible*.

Vad finns att lyfta inom SLU Vattenforum på temat:

- Karin Wiberg: Problemen med PFAS är en grundvattenfråga. Även frågorna om grundvatten och antibiotikaresistens. Påverkan från avlopp. SLU-forskare har gjort en screening åt SGU.
- Stefan Bertilsson: koppling mellan grundvatten och den djupa biosfären.
- Stina Drakare: Synliggöra forskningen om ytavrinning. Källa till havsperspektivet.
- Helena Aronsson: Stort problem med nitrathalter i grundvattnet, ett aktuellt problem som man kan lyfta.
- En idé: Lyfta projekt som håller på att bli färdiga.

Jens återkommer under januari-februari till de som kan tänka sej att engagera sej med inspel till en ”nyhetsdrive” under Världsvattendagen.

3.3 Världsvattenveckan 2022 (slide 13)

Sista veckan i augusti (23/8-1/9), kommer också ha fokus på *Seeing the unseen: The value of water*, och tre fokusområden:

- *The value of water for people and development.*
- *The value of water for nature and climate change.*

- *The financial and economic value of water.*

För mer information se <https://worldwaterweek.org/news/save-the-date-for-world-water-week-2022>. Jens skickar ut en förfrågan om eventuell medverkan från SLU Vattenforum när det närmar sig. Den som kommer på en idé hör av sig till Jens.

3.4 Digital och populärvetenskaplig seminarieserie om vatten vid SLU (slide 14)

Finns ett intresse för detta. Ska vi göra det, ska vi ska göra det professionellt, med tydligt format, i inspelningsstudio. Det krävs således lite muskler och finansiering för att genomföra och marknadsföra satsningen. Kanske SLU:s framtidsplattformar vill vara med?

Utgångspunkt: SLU:s vattenexpertis enligt tidigare kartläggningar.

Staffan Waldo: Vilka är målgrupp? Det finns risk att det blir spretigt. Nya målgrupper för varje seminarium? Svårt att locka intresse när det är så brett?

Helena Aronsson: Forskare säger att de vill ha kontakt med avnämare, men att det är svårt att få kontakt. Det förvånar avnämarna, som också gärna vill ha kontakt. Avnämarna vill också samverka. Kanske ordna en seminarieserie för att underlätta och öka samverkan? Ha med någon utifrån som definierar behovet? Forskarna blir bollplank på SLU? Ha ett upplägg med några inbjudna gäster som kan ställa relevanta frågor och få igång diskussionen?

Staffan Lund: Många i andra länder som är nyfikna på vad SLU gör. Göra seminarieserien på engelska? Man kan ha det internationellt. Man kan göra både och.

Richard Johnson: Vi borde ha seminarier där deltagarna kan ställa många frågor. Mycket tid för att diskutera. Man kan planera några frågor i förväg.

Jens kollar med framtidsplattformarna om de vill vara med och ordna seminarieserien.

3.5 Nyhet om forskningsanslag om vatten på SLU

Jens och Lisa planerar för en nyhet via SLU Vattenforums webb innan jul om utfallet av vattenprojekt vid SLU som fått finansiering från Formas och VR under hösten (se nyhet för 2020 års beslut om finansiering för ett exempel <https://www.slu.se/ew-nyheter/2021/2/arton-projekt-om-vatten-fick-finansiering-2020/>).

Stefan Bertilsson: I nyheten är det viktigt att highlighta de yngre forskarna som får finansiering. Intressant med den nya gruppen vattenforskare som etablerar sig.

4 Möjlighet, behov och intresse av vattenutbildningar på SLU?

Diskussion under mötet (se slide 15).

Kevin Bishop: Skamligt att vi inte har en vattenutbildning på SLU. Förlust för hela Sverige att studenter inte kan dra nytta av SLU:s erfarenhet på området.

Stina Drakare: Bra att vattnet är integrerat i många andra kurser och utbildningar. Men det vore bra om vi kunde försöka få till/synliggöra ett ”vattenspår” för studenter, i de kurser/utbildningar vi har nu. Vända sig till studenter i den planerade seminarieserien? Det finns inga pengar för en renodlad vattenutbildning på SLU i dagsläget.

Stefan Bertilsson: Identifiera vilka nyckelkomponenter vi saknar på kursnivå nu? Sikta på ett program på sikt? Vi är bra på orienteringskurser och att få med vatten i olika sammanhang, men SLU brister i hur vi jobbar med bryggor mellan undervisning och forskning, och i att få in våra egna studenter i vattenforskningen (och att göra forskarkarriär ö h t). Det behövs en bättre rekryteringsbas för det, på mastersnivå och för forskningspraktik, d v s tidigare än på forskarskolenivå.

Ulf Bjelke: Kurser i exempelvis artbestämning i vatten? Som distanskurs t ex för yrkesverksamma?

Helena Aronsson: SLU har så få uppdragsutbildningar. Finns det en potential att nå yrkesverksamma med distans- och kvällsutbildningar?

Jens: Eventuellt är det på gång en fortsättning av forskarskolan ”soil and water”? Här har Jens blivit kontaktad för inspel och bidrag om forskarskolan blir av.

Institutionerna presenterar möjliga mastersarbeten på sina hemsidor. SLU Vattenforum kan länka till dessa sidor på webben?

5 Övriga frågor

Nästa ordinarie möte med WaterCOG hålls under sen vår 2022, med fokus på vad som skett under våren, vad som är på gång under kommande halvår, samt uppföljning av lösa trådar/diskussioner från detta möte.

Anteckningar av Lisa Beste och Jens Olsson.